



לקה מזב



יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'מזב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת שלח התשס"ו



8:15	הדלקת נרות שבת ניו יורק
9:45	מזצאי שבת
8:36	מזק"ש מג"א
9:19	מזק"ש גר"א
12:59	חצות

מברכים החדש תמוז
שעה 5 25 דקות ו-3 חלקים
ראש חדש בימים שני ושלישי

פנינים לפרשה

"שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען וגו'"

(יג, יב)
למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקתה על עסקי דיבה, שדיברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר" (רש"י)
מדמים הבריות לחשוב, שאם רק יראו השגחת ה' והנהגת שכר ועונש בעיניהם, כבר יושפעו להטיב דרכם. ובמה משבחים הם את הדרשן והמוכיח הטוב, בכח הציור הנפלא שלו, היאך הוא מטיב להמחיש את הדברים, עד שכאילו המראות עומדות לנגד עיניהם. והנה "רשעים הללו ראו" גם ראו במו עיניהם, ובכל זאת לא הושפעו, ומדוע, משום כי "ולא לקחו מוסר". כמו שעמד הנביא וצווח "לא ידעו ולא יבינו, כי טח מראות עיניהם, מהשכיל לבותם" (ישעיה מד, יח). הוי אומר, ישנה בחינה של שמיעה, וטובה הימנה הראיה, אבל אם חסר ההבאה אל הלב, לא הועלת דבר. (מפי רבי מאיר חדש)

"ואלה שמותם למטה ראובן שמוע בן זכור"

(יג, ד)
מה בין מרגלים ששלח משה למרגלים ששלח יהושע. ראשונים נתפרש שם, ונתעברה בהם נקודת ה"אני" – החשבון העצמי. לכך נכשלו. אבל המרגלים ששלח יהושע שםם לא נתפרש כלל. חז"ל ממשילים אותם לכלי חרס, שאינו מטמא אלא מתוכו. פירוש הדבר, שכל מהותו – תוכו, לחיצוניותו אין ערך כלל. המרגלים של יהושע ביטלו מלבם כל שאיפה חיצונית אחרת, והתמקדו רק ב"תוד" של השליחות, ובו בלבד, לכך הצליחו. (בשם רבי ברוך סורוצקין)

"ויקרא משה להושע בן נון יהושע"

(יג, טז)
מדוע כתב "בן" בחיריק ולא בסגול כבכל מקום. אלא שהוסיפו ליהושע יי בתחילה משל "שריי", והיה צריך להוסיף שוא תחתיו, מהיכן יטלוהו. מהסגול שתחת ה"בן", וכיון שלקחו שתי הנקודות מהסגול, נשאר רק חיריק. (בשם החתם סופר)

"ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקשש וכזי"

(טו, לב)
ויש להבין לשם מה מדגיש הפסוק ש"ויהיו בני ישראל במדבר"? אלא דבגמי מסכת שבת איתא מאן דאמר שחטא המקושש היה במה שהעביר ד' אמות ברה"י. ועוד איתא בגמי שבת שמדבר נחשב לכרמלית רק בזמן שאין הרבים מצויין בו אבל בזמן שהיו ישראל מצויים במדבר – היה נחשב המדבר לרה"י ולפי"ז מובן דלכאורה יקשה על המ"ד שסובר שחטא המקושש היה שהעביר ד'

יושבין חלשים הם". מכאן הוה אומר: אדם שמרגיש בעצמו כי הוא גיבור, הכובש את יצרו, ראשי לדור בכל מקום שהוא – אפילו בכפר; אבל מי שאינו בטוח בגבורתו די הצורך, מחויב להיות שרוי במבצר, בעיר שיש בה רב, שוי"ב, בית מדרש, מקוה ושאר צרכים של איש מישראל.
ואתה השואל תשפט בעצמך עד מה גבורתך איתנה להתגורר בכפר מבלי שתתמעט יהדותך, מאומה, ואם חולשה יש בך היהוה לישב במבצר"דוקא.

"והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ"

(יג, ט)
אמרו בשם הבעש"ט בפירוש פסוק זה: על"ך לקחת למשל ולדוגמא את תנובת הארץ: תחילה זורעים, ורק אחרי שהזרע נרקב לחלוטין, הפך לאפס, מתחיל הזרע לצמוח. כך גם האדם.

"ארץ אוכלת יושביה היא"

(יג, לב)
בכל מקום שעברנו מצאנום קוברי מתים, והקב"ה עשה לטובה. (רש"י)
חטא המרגלים, לכאורה, אינו מובן. הלא באמת ראו קוברים מתים וגם בני ענק, דהיינו, שהיו מספרים את האמת – ומה עוול הוא לספר האמת?

אלא, אומר רב מנדלי מקוצק, מסתבר שאמת אין משמעה רק לספר את הידוע כמות שהוא. אמנם מי שמספר את ההיפך מן הידוע, הריהו שקרן, אבל גם מי שמספר דברים כהווייתם עדיין חרוק הוא מלהיקרא "איש האמת". "איש האמת" אינו אלא אדם שרואה במו עיניו דבר הסותר לכאורה את דברי ה', והוא מתאמץ בכל כח שכלו ומרבה בתחבולות, כדי להגיע לאמת, וזהה עם דבר ה'.
והמרגלים, אכן, לא חתרו לאמת האלקית כפי שעשו זאת יהושע וכלב. הם הסתמכו על מראה עיניהם בלבד....

"ויהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם"

(יג, לג)
שאל האדמו"ר הזקן מקוצק: אם חטאו המרגלים במה שראו את עצמם כחגבים, מה פשעם אם בעיני הענקים נראו כחגבים?
והשיב:
זהו באמת חטא, כי מה איכפת לך איך אתה נראה בעיני אחרים....

"שלח לך אנשים"

(יג, ג)
למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים; לפי שלקתה על עסקי דיבה, שדיברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר. (רש"י)
תמה רבי חיים ישראל, האדמו"ר מפילוב: וכי להפליג ברשעוכם נתכוון הכתוב?
הוא מותיב והוא מפרק:
ללמדנו בא: אדם שמסרב לראות האמת, עיניו מסתמאות כביכול, אפילו מראים לו בעליל אינו רואה. גם רשעים הללו ראו, במו עיניהם, לא מפי השמועה ולא מפי הכתב, ראו ובכל-זאת לא לקחו מוסר....

"כולם אנשים ראשי בני ישראל המה"

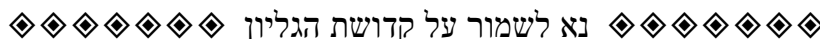
(יג, א)
סח האדמו"ר מגור בעל "חידושי הרי"ם":
המרגלים התכוונו בודאי לטובת בני ישראל. ראו שהם שרויים בטובה, לומדים תורה מפי משה ואוכלים לחם מן השמים ועוסקים בלי הרף בעבודת ה', חסו עליהם פן יהיו נכנסים לארץ ונטרדין בחיי שעה- לפיכך סיכנו את עצמם לטובת הכלל וגרמו שיתעכבו בני ישראל במדבר עוד ארבעים שנה.
אלא אף כי נתכוונו לטובה, לא נתקבלה פעולתם בשמים לרצון. מה להם להשיא עצות להקב"ה איך להנהיג עולמו? אם כך רצונו, הרי שטוב כך....



הוא היה אומר:
אלמלי עשו המרגלים שליחותם אך ורק מפני שכך דיבר ה' אל משה: "שלך לך", ולא בשליחות בני ישראל – בחינת "בטל רצונך מפני רצונו" – היו בלי ספק מצילים נפשם, וגם בני-ישראל היו ניצולים מן האסון הגדול....

"הבמחנים אם במבצרים"

(יג, יט)
בא איש חסיד לפני רבי יחזקאל מקוזמיר להימלך בעצתו, אם יקבע את דירתו בעיר או בכפר, בין הנכרים.
סח לו הרבי:
מקרא מפורש בתורה הוא...
השתומם החסיד ולא הבין כוונתו. היכן יש רמז בתורה לשאלה ששאל?
חזר רבי יחזקאל ופירש לו:
כאשר שלח משה רבינו את המרגלים אמר להם שיראו אם יושב העם בארץ-כנען "במחנים" או "במבצרים" ורש"י הקדוש מנאר (בפסוק שלפניו): "סימן מסר להם, אם בפרזים יושבין חזקים הם, שסומכים על גבורתם, ואם בערים בצורות הם



אמות ברה"י והלא למדבר יש דין כרמלית. ועיז' מדגיש בפסוק "ויהיו בני ישראל במדבר" – ובזמן שישאל מצויין במדבר דינו כרה"י ושפיר נתחייב המקושש ומתה. (אור החיים)

"וירגמו אתו באבנים ומת" (טו, לו)
כאן במקושש, נאמר "באבנים" – לשון רבים, ובמדגף נאמר "וירגמו אותו אבן" – לשון יחיד. ונראה שהמקושש שהיה במדבר, ובמדבר לא היה להם בית קברות מוכן לחייבי מיתות בי"ד, במקום שקילתו שם היתה קבורתו, ולכן רגמוהו באבנים הרבה כדי שמתחתן תהא קבורתו אבל במגדף שצריך לתלותו סקלו אותו באבן אחת כדי שיהיה קל להסירה מעליו ולהביאו לתליה ואח"כ לקבורה. (משך חכמה)

"וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'" (טו, לו)
תזכרו שאתם עבדים לאל ית'. שקבלתם מצותיו באלה ובשבועה. וזה בראותם הציצית שהוא כחותם האדון כעבדיו, וזה תחדלו מתור "אחרי לבבכם" להשיג שרירות לבכם בעושר וכבוד אפילו עיי' גזל, "ואחרי עיניכם" להשיג תאוות שנתתם עיניכם בהן. "אשר אתם זונים אחריהם", מטים נפשכם השכלית בהן מדרכי חיי עולם לדרכי אבדון ומות. (ספורנו)

ספ

חמשה דברים העושה אותן אין חזקתו לשוב מהן, לפי שהן דברים קלים בעיני רוב האדם, ונמצא חוטא והוא ידמה שאין זה חטא... המסתכל בעריות מעלה על דעתו שאין בכך כלום, שהוא אומר, וכי בעלתי או קרבתי אצלה, והוא אינו יודע שראיית העיניים עון גדול, שהיא גורמת לגופו של עריות, שנאמר (טו, לו) "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". (הרמב"ם תשובה ד' ד')

"ויאמר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית וגו'" (טו, לו, לה)
כפל הענין "דבר" "ואמרת", עיין באוה"ח הק'.

ולי נראה בס"ד לומר, כי במצות ציצית יש ב' סוגים, א', יש לו טלית בת ד' כנפות, והוא לובשה, עיז' מצד הדין חייב לעשות לה ציצית, לכך נאמר "דבר" לשון קושי כי זה מצד הדין. סוג ב', אין לו טלית בת ד' כנפות כדי להתחייב בציצית, אמנם מצד החביבות יש עליו לחזר ולרדוף אחריה ולקנות טלית בת ד' כנפות כדי להתחייב בציצית, ומי שלא עושה כך מבטל מצות עשה, ובעידן ריתחא נענש עליה (עיין מנחות מ"א), לכך נאמר "ואמרת" לשון רך, כלומר, אע"פ שמצד הדין לא חייב, בכ"ז כדאי שירוך אחריה ולקיימה, ועיין ב"שערי תשובה" כמה החמיר על זה. (קול יחודה)

ספ

והא לך לשון רבינו יונה ב"שערי תשובה" (שער ג' אות כ"ב):
ועל מצות ציצית אמרו ז"ל שהציצית מוספת קדושה, שנאמר "למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לאלהיכם", וגם כי אין מצות ציצית זולתי על מי שיש לו בגד אשר לו ד' כנפות, ואם אין לו בגד אינו חייב לקנותו. אך גם זאת אמרו רז"ל (מנחות מ"א)

כי ענוש יענש לעתות בצרה, על דבר אשר לא חמד בלבבו יופי המצוה ושכרה, ולבעבור סבב פנים דבר חיובה עליו, ולקחת לו בגד שיש לו ד' כנפות לעשות בו ציצית על כנפיו.

"ויבואו עד נחל ואשכול ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד וישאוהו במוט בשניים ומן הרימונים ומן התאנים" (יג, כט)

מפני מה הביאו רק ענבים, רימונים ותאנים, ולא זית-שמון ודבש שאף הם משבעת המינים. תירץ הג"ר מאיר שמה מדוינסק, משום שטעמי מאכלים אלה כבר היה להם במן, כמו שנאמר "וטעמו כצפחית בדבש" (שמות טז, לא), ונאמר "והיה טעמו כטעם לשד השמן" (לעיל יא, ח). כיון שכך לא היה להם בזה תוספת מעלה וחיידוש.

אם-כן מדוע לא הביאו חטה ושעורה. תירץ הגרי"ד סלובייצ'יק, ראש ישיבת בריסק, שכן אמרו חז"ל שתגרים נוכרים היו מוכרים להם במדבר חיטה ושעורה. כלומר, שאף באלה לא היה משום חיידוש מיוחד.

"ויוציאו דיבת הארץ אשר תרו אותה אל בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אותה ארץ אוכלת יושביה היא וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות" (יג, לב)

תימה הלא תרתי דסתרי יש כאן. או "ארץ אוכלת יושביה היא", או ש"כל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות".

אלא, ישנן ארצות טובות ובריאיות ליושביהן, שאף שממרחקים באים אליהן להתרפאות. ויש להפך אשר האויר בהן קשה מכלה את תושביהן המעוננים, או את המהגרים אליהן ממקום אחר, ורק לאנשים ממושמים אינו מזיק כלל. זהו שאמרו "ארץ אוכלת יושביה היא", למעוננים כמונו, אבל "וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות", רצה לומר, שמושמים הם, ולפיכך רק להם אין האויר מזיק. (רבי איצליה מוולוז'ין)

"ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם" (יג, לב)

אצל עם ישראל, במשך כל שנות גלותו בין העמים, לא נפגעה ולא נפגמה תחושת העליונות הרוחנית והמוסרית לעומת הגויים. גם בעת שהושפלו יהודים בידי אויביהם עד עפר, ידעו המה בתוך לבם כי כל מצבם הינו בגזירת שמים, ולפיכך בכל מעלליהם לא הצליחו הגויים להפחית ערכם העצמי בעיניהם. כך, בדורות הראשונים.

לא כן בדורות האחרונים, משנתמעטו הלבבות וערך הגויים גדל בעינינו, התחלנו לחוש כאילו השפלתם יש בה ממש, ולפיכך חתרנו ללכת בדרכיהם, בנסיון לשים קץ להשפלה, ועול הגלות נעשה קשה יותר לסבול. יש שראו בכך הרמת כבוד ישראל, שלא כהראשונים שנתנו לגויים לבזותם. אבל האמת היא, שהראשונים היו גדולי רוח, וכל מעללי הגויים לא פגעו ולא נגעו ללבם כלל. רק כאשר השפלנו אנו את עצמנו בעינינו, נתגדלו אויבנו בעינינו. זהו שאמר הכותב "ונהי בעינינו כחגבים", ואז ראינו כי "וכן היינו בעיניהם".

"ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא" (יד, א)

"אמר להם הקב"ה, אתם בכיתם בכיה של חיים לפני, ואני אקבע לכם בכיה לדורות, ומן אותה שעה נזורה על בית המקדש שיחרב כדי שיגלו ישראל לבין האומות." (מ"ר טז, יב)

מבואר במדרש, שחטא המרגלים היה סיבה לחורבן בית המקדש. וצריך ביאור, הלא מפורש בגמרא (שבת לג, א, ויומא ט, ב) כמה חטאים אחרים שבעבורם חרב בית המקדש, ולא דוקא חטא המרגלים.

המהר"ל מבאר שיציאת מצרים היתה לא רק יציאה משעבוד מצרים, אלא יציאה עולמית מתחת שעבוד בני-אדם לחרות עולם.

והיו עתידים להכנס לארץ ישראל, מקום השראת השכינה, ולהתדבק בהקב"ה ובארצו דבוק נצחי, באופן שלא יעזובה לעולם, ואם היו חוטאים היו נענשים בעונשים אחרים זולת הגלות. אלא שהצליח מעשה שטן, המרגלים חטאו ופגמו בדבקותם של ישראל בארץ, כך שמעתי לא תהיה נצחית, ואם יחטאו יצאו לגלות.

העולה מדבריו, שחטא המרגלים אמנם לא שימש הגורם הישיר לחורבן הבית, אבל כיון שפגם באפשרות דבקותם של ישראל בארץ, גרם באופן עקיף לחורבן. שכן מכאן ואילך נוצר הבסס לניתוקם מהארץ, ואם רק יחטאו יצאו לגלות. הוא אומר, שאלמלא חטאו במרגלים, גם כל החטאים האחרים לא היו מחייבים חורבן וגלות.

(רבי שלמה הרבני, מגרודנא)

"מבלתי יכולת ה' להביא את העם הזה" (יד, טז)

פירש בעל "חתם סופר":

אין "יכולת" זו אלא ארך אפיים. כי אמנם אף הגויים בראותם עד עכשיו נפלאות ה', לא יטענו כי אין בכוחו לנצח את שלושים-ואחד מלכי כנען, אבל מאידך הם יחשבו אותו כאדם אשר איננו מסוגל להתאפק ולהאריך אפו. לפיכך אמר משה: "ועתה יגדל נא כח ה'", כאשר תסלח להם יגדל כוחך יותר, יתקדש שמך, והכל יאמרו מי גיבור כה' לכבוש כעסו.

ועל דבר זה השיבו הקב"ה "סלחתי כדברך", כלומר: אני רק מאריך אפי ולא מוחל לגמרי, אחרת יאמרו שהקב"ה וותרן ויתחלל שמו.

"סלחתי כדברך" (שם)

פירש רבי חיים מקוסוב:

הסליחה היא באופן יחסי לדיבורים של חרטה ותשובה. באותה מדה ש"דברך" יוצא מן הלב, כך היא הסליחה.

"ויאמר ה' סלחתי כדברך – ואולם חיי אני..."

כי כל האנשים הרואים את כבודי.. ולא שמעו בקולי אם יראו את הארץ וכל מנאצי לא יראוהי" (יד, כג)

לכאורה המקראות סותרין זה את זה, אם כבר "סלחתי" מה מקום עוד לעונש?

גם פלא שאומרים פסוק זה במקלהות ישראל תיכף בכניסת יום הקדוש, יום הכיפורים, להכריז כביכול שמתכפר ונסלח לעם אשר חטא בשגגה – עוד בטרם הספיקו

להתוודות ולבקש כפרה; ולבסוף, אחרי יממה שלמה של תשובה ופיוסין, וידוי, ריצוי ותחנונים הכרוז קורא מחדש לעת תפילת "נעילה": "שובו שובו מדרכיכם הרעים ולמה תמותו בית ישראל" – וכי עוד לא נסלח להם? אלא, כתוב "בדברי שלום ואמת", כל חטא נכרך בעקביו עונש במשפט ועוד משהו גרוע יותר ממנו: הריחוק שמתרחק יהודי מעל אביו שבשמים. משל לבן מלך שסרח על אביו וחסא לו, שאם הוא בעל-נפש לא ייחשב בעיניו כל עונש חמור שבעולם, ובלבד שלא יידחה מעל פני אבא. כיוצא בזה מצינו בדוד המלך כשנכשל במעשה בת-שבע, שלא ביקש להינצל מעונש, אדרבה, מרצונו קיבל עליו יסורין ונצטרע ששה חדשים ופירשו סנהדרין ממנו, אך לדבר האחד לא החריש והתחבט בתפילתו "אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני".

כיון שחטאו ישראל במעשה מרגלים אמר הקב"ה למשה אודות העם הזה "אכנו בדבר ואורישונו", כלומר, ינותק הקשר בינינו ולא יהיו עוד עם-הנבחר, אותך אעשה לגוי גדול – ולא השלים משה רבינו עם גזירה איומה כזאת; ויאמר לו ה' בנוגע לפרט זה "סלחתי כדברך", לא ארחיקים מעלי כליל, ואולם העונש בעד חטאם עתידין המה לפרוע. גם בליל יום כיפור מבשרים תחילה לישראל כי לא יוכלו מים רבים לכבות את האהבה שבינם לבין קונם, הברית ביניהם תימשך, ועל כך אנו מברכים "שהחיינו", אך דוקא כעת מתחיל סדר היום לחלות ולחנן על נפשנו, לחזור בתשובה, לכלות פשע ולהתם חטאת...

"יוכל מנאצי לא יראוה"
למה סלח ה' לישראל על מעשה-עגל ולא מחל על חטא המרגלים?

מבאר בעל "נתיבות שלום", כי התלות בין האמונה והבטחון הטוב ההנהגה השמימית לבין עצם ההנהגה היא הדדית. וזה סוד מסודות האמונה – שבכוחה להמשיך את הדבר שמאמינים בו; הרי שאדם בוטח בכל עוז שה' הטוב יעשה עמו טוב, הנה בכח ובזכות בטחון זה גרידא מתמלאים משאלותיו. ויש לפעמים שבכדי להמשיך הנהגה על-טבעית אין מוצא אחר. אלמלא "בטחון של המשכה" אי אפשר בכלל להתנהג עם המונהג באורח על טבעי.

מסוג הדברים הללו היתה גם יציאת אבותינו ממצרים. מובן, איפוא, בזה מה שקבעו חז"ל כי "לא נגאלו אבותינו אלא בזכות האמונה". לסוג זה השתייכה גם הכניסה לארץ. רק אמונת – איתנים בהשגחה עליונה פתחה את שערי הארץ לרווחה. היא שהכריעה תחתיים בבוא-עת את חומות יריחו.

נמצאו למדים, איפוא, כי באמור ה' לאחר מעשה המרגלים:

"וכל מנאצי לא יראוה", לא התכוון דוקא לעונש, שאם על חטא-העגל מחל מדוע לא ימחול להם חטא כזה ברוב רחמיו? אלא זוהי הגדרה ואבחנה של מציאות מדאיבה שאי אפשר לשנותה.

"כל מנאצי", המטילים דופי באמונת-ה', וחוששים "כי עז העם הזה" – כיצד יובאו ארצה בהנהגה על טבעית ואיך יראוה?"

"ועבדי כלב היתה רוח אחרת עמו"
אמר רבי משה סופר מפרשבורג:

שינוי בזוהר הקדוש: המרגלים פחדו להיכנס חברונה מאימת הענקים, אחימן ששי ותלמי. אבל כלב, מרוב מוראו שלא יתפתה לעצת-מרגלים, נהפכה רוחו הטבעית ופגה הימנו כליל אימת הענקים ונכנס לחברון כדי להשתטח על קברי אבות. אימתו פן ימרוד בה', הפיגה את אימתו מן הענקים....

"יום לשנה יום לשנה"
מה טעם לא אמר "שנה ליום שנה ליום", כפי שהיה באמת העונש שלהם?

אומר רבינו בחיי: עונשו שמתוך גונשו תוכחתו של הקב"ה אתה למד רחמנותו, כפי שאמרו חז"ל: גלוי וידוע לפניו שעתידין שייגור עליהם שנה ליום, קיצר להם את הדרך והספיקו מהלך רב בארבעים יום. עד שנמצא כל קיצור שנתקצרה הליכתם כדי "יום" נעשה בשביל למעט מעונשם המקביל עד "לשנה". כי אף תוך כדי חטאם בפועל דאג איך למעט צערם וסבלם כאשר יבואו על ענשם.

הרי זו ראייה שאין ענישתו מתוך אכזריות, אלא כאשר ייסר איש את בנו, שענישתו מהולה ברחמנות, וכרחם אב על בנים... ואף זאת: כל ימי היותם נזופים למקום, ב"ארבעים שנה אקוט בדור" שנדדו במדבר, גם אז לא פסק המן מלידד לישראל. וכי יש לך ביטוי עז יותר לאהבתו אותם?

"וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת"
(טו, לב)

בתנא-דבי-אליהו מסופר, כי לאחר שחטא המקושש-עצים במדבר, שאל הקב"ה את משה רבינו: מפני מה חילל זה את השבת? אמר משה לפניו: איני יודע! אמר לו הקב"ה: אני אומר לך, בכל ששת ימים החול יש לו לישראל תפילין בראשו ובזרועו ורואה אותם וחוזר ממעשיו, אבל עכשיו ביום השבת אין לו תפילין, לפיכך חילל. באותה שעה אמר הקב"ה למשה: צא וברור להם מצוה אחת שיהיו נוהגים בה בשבתות ובימים טובים – זו מצות ציצית.

והקשה האדמו"ר רבי אריה-לייב מגור: הלא מצות שבת עצמה היא "אות" בין הקב"ה לישראל בדיוק כמו התפילין, ולמה חטא?

הוא מותיב והוא מפרק: מפני שמצוה התלויה במעשה גשמי, מעשה בפועל, מעוררת יותר את האדם, אבל קדושת שבת מאליה היא באה....

הליכות והלכות

מהלכות הפרשת חלה

אנו קוראים בפרשה "והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'" פה התורה מצוה אותנו את מצוות "הפרשת חלה" כאשר אדם אופה לחם או עוגה, עליו להפריש חלה לכהן. בזמן הזה שאין רוב עם ישראל בארץ ישראל, מצות חלה מדרבנן וחכמים חייבו גם בחוץ לארץ להפריש חלה.

עיקר המצוה היא לאישה כיון שחטאה בעץ הדעת וגרמה מיתה לאדם הראשון שהוא "חלתו של עולם", ובמצות חלה מתקנים חטא זה.

כמות הקמח: כמות הקמח שמפרישין חלה נתונה במחלוקת ולכן החל מכמות קמח של

1.200 ק"ג (2.6 פאונד) מפרישין בלי ברכה ולגבי חיוב עם ברכה נחלקו פוסקי דורנו הן בני ספרד והן בני אשכנז: לדעת הבן "איש חי" מברכים רק על כמות של 2.487 ק"ג שזה 5.5 פאונד לפחות ואז יוכל לברך וכן נהגו הרבה מספרדים.

שיטת החזו"א שהכמות היא 2.250 ק"ג (4.95 פאונד).

השיטה המקילה: דעת ה"אור לצינון" ו"יחווה דעת" ועוד פוסקים מבני אשכנז (לדעת הרב נאה זצ"ל) 1.666 ק"ג (3.66 פאונד) וראוי להחמיר בספק ברכות.

אלא מי שיש לו מנהג ואז יעשה כמנהגו.

צורת ההפרשה: מניחים את הבצק בכלי אחד ולוקחים כמות של בערך כזית ומפרידים אותה לא לגמרי ומברכים ולאחר מכן מפרידים ואומרים "הרי זו חלה" (הערה: נוסח הברכה לפי מנהג הספרדים: להפריש חלה תרומה ולפי דעת האשכנזים להפריש חלה).

אם שכחו להפריש מן הבצק אפשר להפריש לאחר אפיה ע"י שיצרף את כל מיני המאפה לכלי אחד גדול ששולי הכלי יכילו את המאפה או יפרוש מפה על כל המאפה ביחד ויפריש כמות כזית ויברך כנ"ל.

אם שכח להפריש חלה ונכנס שבת או חג, תלוי היכן הוא נמצא: בארץ ישראל - אסור לאכול בלי הפרשה ולכן אין ברירה אלא לחכות למוצאי שבת ורק אז יוכל לאכול ממאפה זה. אולם בחוץ לארץ כיון שזה רק תקנת חכמים ואין עיקרו מהתורה הקלו לאכול לפני הפרשה וישאיר כמות מהמאפה למוצאי שבת ואז יפריש חלה על מה שכבר נאכל ואפילו נאכל הרוב.

ומובא בשש"כ שעל הפרשה זו לא מברכין כיון שכבר אכל הלחם ברובו.

סוגי בצק: בצק שבלילת עבה (כגון בצק של לחם) ועומד לאפיה חייב בחלה עם ברכה אבל אם עומד לבישול או לטיגון בשמן עמוק אם יש צורת פת על הבישול כגון סופגניות) יפריש בלי ברכה ואם מקצתו לאפיה יברך על ההפרשה. ואם הבצק עבה וזה לא צורת פת כגון מקרוניס וספגטי פטור וירא שמים יפריש בלי ברכה.

בצק שעומד לטיגון במעט שמן (רק בכדי שלא ישרף) דינו כעומד לאפיה ומברכין על ההפרשה (כגון בצק של מלואוח). בצק שבלילתו רכה אם לאחר אפיה מתקשה (כגון עוגות המצוינות) חייב בהפרשה לאחר האפיה עם ברכה (לא מצוי שיפרישו מעוגות אלו כיון שברך כלל אין שיעור חלה בזה). אבל אם נשאר אפיה דקיקה פטור מחלה (כגון בליניצ'ס וכדו'). בצק שאין בו בכלל מים רק מי פירות ספק לענין חיוב חלה ולכן עדיף שלא יאפה כך אלא יוסיף מים ויהיה חייב לכל השיטות.

לשה האישה שני סוגי בצק אחד מלוח או רגיל והשני מתוק אם מקפידה לא לערב את הבצקים יחד מחמת טעמם השונה אין מצטרפין לחיוב חלה.

וכן אם לשים בצק אחד ובדעתם לחלקו לחלקים קטנים לפני אפיה כגון להקפיא בצק וכדו' לזמן יותר מאוחר אז מפרישים בלי ברכה.

**שבת שלום
ולמוד מהנה!!!**



Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הבנים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

לשם מה צריך להדפיס את ההסכמה

בעת שהותו של רבנו הרב מבריסק רבי יצחק זאב סולובייצקי זצ"ל בשוויץ, סיפר הרב מבריסק למארחו על גודל מדת ענותנותו של רבנו ראש ישיבת פונובז' רבי אלעזר מנחם שך זצ"ל, וכה ספור המעשה כאשר סיים רבי אלעזר שך זצ"ל את חיבור ספרו "אבי עזרי" על הרמב"ם, הביא את הקונטרסים מספרו לרב מבריסק זצ"ל וביקש ממנו שיעיין בהם ויביע את חוות דעתו על חידושי. הרב מבריסק, שכבר הכיר מזה שנים את רבי אלעזר שך זצ"ל ואת עומק תורתו, בהרבותו לשוחח עמו בדברי תורה, הוסיף להתפעל מן החידושים המודפסים וכתב את הסכמתו הנפלאה ל"אבי עזרי".

הפליג מאד מאד בשבח המחבר ובשבח תורתו.

כאשר שב רבי אלעזר שך שליט"א לבית הרב מבריסק זצ"ל, מסר הרב מבריסק בידו את כתב ההסכמה. רבי אלעזר שך ז"ל קרא את הדברים ומיהר להכניס את הדף לכיס מעילו. לאחר שעזב רבי אלעזר שך ז"ל את ביתו של הרב מבריסק היה הרב מהורהר, ולאחר מכן פנה ואמר לבני ביתו: "מהאופן שבו הכניס רבי אלעזר את מכתב ההסכמה לכיסו. נראה לי שאינו מתכווין כלל להדפיס, שלח, איפוא, הרב מבריסק זצ"ל את בנו רבי יוסף דב סולובייצקי זצ"ל, שיוודע לו לרבי אלעזר שך ז"ל בשמו שההסכמה ניתנה לו על מנת להדפיסה. בבואו אליו, אמר לו רבי אלעזר שך זצ"ל כי אכן לא חשב להדפיס את ההסכמה, וכל כוונתו במסירת הקונטרסים לרב מבריסק היתה כדי לשמוע את חוות דעתו על הספר ודי לו בכך שהרב זצ"ל מסכים עמו, אבל לשם מה צריך להדפיס את ההסכמה. חזר רבי יוסף דב זצ"ל ואמר לו

הילולא רצדיקיא

טוב
הקשה רבי יחזקאל מקוזמיר:
למה מברכין על לבישת הטלית "להתעטף בציצית", הרי עיקר העטיפה היא בטלית ולא בציצית?
הוא מוטיב והוא מפרק:
משום שהציציות תלויות למטה ונגרות על הארץ בשפל, לכך הן העיקר.....

"ועשו להם ציצית... ונתנו על ציצית... והיה לכם לציצית"
(טו, לח-לט)

תמה רבי משה סופר, מפרשבורג:
איתא בכתבי האריז"ל: ג' פעמים ציצית נזכרו בפרשה, ועולין בגימטריא אלף ושמונה מאות, כנגד מספר העבדים שישמשו לאיש-ישראל בזכות מצוה זו. הלא שנינו מפרש במס' שבת, שכל הזהיר במצות ציצית זוכה ומשמשין לו לעתיד-לבוא אלפיים ושמונה מאות עבדים?
והוא מתרץ:

אין האריז"ל חושב אלא מה שתגרום זכות המצוה של ציצית, אלף ושמונה מאות עבדים גרידא; אבל מלבד זאת יהיו בין כה וכה לכל יהודי אלף עבדים, ככתוב "ירדוף אחד אלף", ובדואי יכבשם ויקחם עבדים לו, לפיכך מנו חכמי השי"ס אלפיים ושמונה מאות עבדים...

לרבי אלעזר שך זצ"ל כי אביו הרב זצ"ל הורה להדפיסה, ואכן רק מפני הוראה זו אכן נדפסה ההסכמה.

וכשהיה רבנו הרב מבריסק זצ"ל במעונו של מארחו, ביקש הרב זצ"ל להביא לפניו את ספר "אבי עזרי" ולמד עמו הרב מבריסק את דברי ההסכמה וביאר לו באר היטב את כל הכתוב שם.

המשך פנינים לפרשה

"על כנפי בגדיהם לדורותם"
דרש רבי חיים ה' עטר:

מה בא זה "לדורותם" לומר? לבל נחשוב: מכיון שלא באה מצוה זו אלא לזכרון המצוות, לכן כשיהיה דור קדוש וטהור אינו צריך לזכרון זה? לפיכך הוא אומר: "לדורותם" – בכל הדורות.

"ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת"

(שם)
בספר המלואים שחיבר רבי יוסף האיזובי, הביא כדברים האלה משמו של רבי שלמה ה' אדרת:

דע שענין ציצית הוא הבטה, מלשון "מצץ מן החרכים", דהיינו שיביט האדם אחריתו ויסתכל לארץ – ולכן ציוה הכתוב "על כנפי בגדיהם", לפי שהכנף למטה מן הבגדים; וארבע כנפות – כנגד ארבע רוחות, שלא יוכל להסתתר מיום הדין באחד מארבע פינות; "פתיל" – זה יצר-הרע, שהוא פתלתול ועיקש ומסית האדם; "תכלת" – שיבין ויכיר תכליתו; שמונה חוטי – כנגד שמונה עשרות חיי האדם, "ואם בגבורות שמונים שנה"; חמשה קשרים – כנגד חמשה חושים: ראייה, שמיעה, טעם, ריח, מישוש – אשר נפסדין כולם בתכליתו מן העולם.

העלון לעילוי נשמות
רחל בת שרה יגן עייה
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
א תמוז ב' ראש חודש	ל סיון א' ראש חודש	כט סיון	כח סיון	כז סיון	כו סיון	כה סיון
יוסף הצדיק בן יעקב אבינו שקיעה 8:33	רבי יום טוב ייד הלוי מגדולי המקובלים בארם צובא רבי חלניא בן עקשיא	רבי יעקב ישראל דיהאן ה"ד	רבי ישראל זאב נוסממן ראש ישיבת נתי ישראל	רבי חנינא בן תרדיון מיעשרה הרוגי מלכות רבי מרדכי סאוויצקי מבוטחין מח"ס ביקור מרדכי	התנא יונתן בן עוזיאל	רבי חיינא מן הכהנים רבי ראובן פיור"ר תורה ודעת מח"ס בן המשפטים שקיעה 8:32

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה